

В ноябре месяце текущего года предстоит презентация книги Ирины Захаревой о русском романе XX века. Пожелаем автору успеха!

Татьяна Федь

Jak rosa ve vykrouženém jitru

Existují lidé, kteří jsou nabití přebytečnou energií. Jsou takoví i mezi básníky a básnířkami. Jednou z nich je i lublinská poetka Eda Ostrowska. Narodila se roku 1959 v Sławatyczych u Włodawy, což je město na hranici s Ukrajinou. My Češi bychom měli mít k tomuto předalekému městu bližší vztah, neboť v něm na své emigrační pouti působil Jan Amos Komenský.

Zpět však k Edwardě Ostrowské, která své básnické posvěcení čerpá už z místa své existence, neboť v Lublině bydlí v ulici Tomasz Zana, filomata, filareta. Mickiewiczova blízkého přítele a básníka.

Přes tuto dílčí výhodu tkví v bytosti Eduš Ostrowské nemalý rozpor, paradoxní rozpor. V lidské rovině překypuje přebytkem energie, činnosti, smíchu, ve své tvorbě je naopak maximálně úsporná. Omezí se většinou na zkratku, na náznak. Sbírkou Smích a milost (Śmiech i łaska) začíná např. touto básní připsanou Mirkovi P.:

Przyjacielu piękny i czysty
jak rosa w cembrowaniu poranka
z martwych wstałam
...
Příteli krásný a čistý
jak rosa ve vykrouženém jitru
z mrtvých jsem vstala

Každou ze svých minibásní doprovází Ostrowska datačním záznamem, kde je uvedeno místo a den vzniku. U katoličky Ostrowské je navíc připomenut svátec toho dne. Tak např. po citované minibásni následuje tento údaj:

Wesoła, 2 czerwca R. P. 2003
św. męczenników Marcelina i Piotra
...
Wesoła, 2. czerwna léta páně 2003
sv. mučedníků Marcelina a Petra

I v tomto případě dochází k paradoxnímu rozporu, neboť např. ve sbírce Zabítý beránek (Baranek zabity), která obsahuje básnické dedikce přátelům, je někdy datační záznam rozsáhlejší než veršovaná dedikace sama.

Paradoxní rozpor se však někdy promítá i do názvů sbírek. Její básnický debut z roku 1981 se jmenuje *Lidé, symboly a choré květy* (*Ludzie, symbole i chore kwiaty*). Jedna z posledních sbírek má čtvercový formát s titulem *Vyzrálost ňadra a písňe* (*Dojrzałość piersi i pieśni*). Druhý z těchto názvů, zavánějící postmodernou, zrádně míří také na svou tvůrkyni – neboť je tří- a víceveršový básnický záznam skutečně vyzrálou písni? Boj je vypovězen a třeba ho završit.

Nemálo paradoxu je i v pointách básnířčiných básní. Ve sbírce *Smích a milost* má kupř. toto osmiverší:

Takie łąki lubią żaby
i motyle i biedronki i łaciate
mleczne krowy na nich bąki
jak królowie Ale zydel
siwe niebo szklana przestrzeń
pętla lasu idealna
Po co lata czesać i wyplatać
dzieje świata

...

Taková luka milují žáby
a motýli a bedrunky a strakaté
dojné krávy na nich ovádi
jako králové Poté selská židle
sivé nebe skleněný prostor
ideální zákrut lesa
Proč léta učesávat a zabreptávat
historii světa

Za minibásní autorka uvádí, že vznikla v Holi, což je ves na Polesí, na Włodawsku, kde žije a má skanzen ukrajinský básník Tadej Karabowycz. Je tedy závěrečné dvojverší nejspíše postesknutím nad problematickými vztahy polsko-ukrajinskými. A ne-li, pak je to dosti příznačná vybočující pointa Educhy Ostrowské. Lublinská poetka ráda vybočuje.

František Všetička